

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Cheb 2012

Veronika VOLMŮTOVÁ

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

**Význam lázeňského cestovního ruchu v Karlovarském
kraji**

**The importance of the spa and tourist industry in the
Karlovy Vary Region**

Veronika Volmútová

Cheb 2012

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Význam lázeňského cestovního ruchu v Karlovarském kraji“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Chebu, dne 2. května 2012

.....

Podpis autorky

OBSAH

1	Úvod	6
2	Teoretická východiska	8
2.1	Lázeňství.....	8
2.2	Lázně a statut lázeňského místa	8
2.3	Přírodní léčivé zdroje	9
2.4	Lázeňská péče.....	10
2.5	Lázně a cestovní ruch	12
2.5.1	Zdravotní služby	13
2.5.2	Ubytovací služby	15
2.5.3	Stravovací služby	15
2.5.4	Společenské a kulturní služby.....	16
3	Charakteristika Karlovarského kraje	17
3.1	Vývoj lázeňství	17
3.2	Význam lázeňství	19
3.3	Charakteristika kraje	20
3.4	Cestovní ruch v Karlovarském kraji	21
3.5	Lázeňství	26
3.5.1	Karlovy Vary	26
3.5.2	Mariánské Lázně.....	29
3.5.3	Františkovy Lázně.....	31
3.5.4	Jáchymov	32
3.5.5	Lázně Kynžvart.....	33
3.6	Srovnání lázeňského pobytu ve městech lázeňského trojúhelníku	34
4	Analýza vybraných ukazatelů v lázeňství	37
4.1	Hrubý domácí produkt.....	37

4.2	Zaměstnanost	38
4.3	Kapacity lázeňských zařízení.....	39
4.4	Hosté v lázeňských zařízeních	41
5	Zhodnocení významu lázeňství pro Karlovarský kraj	45
6	Konkrétní marketingové aktivity pro zvýšení atraktivnosti Karlovarského kraje	47
7	Závěr	48
	Seznam tabulek	49
	Seznam obrázků	49
	Seznam použitých zdrojů	51

1 ÚVOD

Téma „Význam lázeňského cestovního ruchu v Karlovarském kraji“ jsem si vybrala, protože se o lázeňství zajímám již od střední školy, vystudovala jsem Hotelovou školu Mariánské Lázně se zaměřením na hotelnictví a cestovní ruch, kde byl kladen důraz právě na lázeňský cestovní ruch. Druhým důvodem je aktuálnost toho tématu. S rostoucím zájmem člověka o svoje zdraví roste i zájem především o preventivní lázeňskou péči.

„Procestoval jsem celou Indii, Ceylon, všechna lázeňská města Evropy, ale nikde na světě mne nechytla u srdce poezie nádherné přírody tak jako zde v Mariánských Lázních.“

(Edward VII. - král Spojeného království Velké Británie)

Lázeňství má v Karlovarském kraji dlouholetou tradici a slavnou historii, návštěvou ho poctila řada významných osobností kulturního, vědeckého, politického a společenského života.

Úkolem této bakalářské práce je analyzovat vybrané ukazatele v lázeňství a na základě této analýzy zhodnotit význam lázeňského cestovního ruchu pro Karlovarský kraj. Cílem práce je navrhnout konkrétní marketingové aktivity pro zvýšení atraktivnosti Karlovarského kraje.

Metodika

Bakalářská práce je rozdělena na čtyři části. První, teoretická část, obsahuje rešerši literatury a definici základních pojmů jako lázeňství, statut lázeňského místa, přírodní léčivé zdroje a lázeňská péče. Následující část práce přináší charakteristiku Karlovarského kraje z pohledu cestovního ruchu a lázeňství a podrobný popis lázeňských měst daného kraje. Další kapitola se věnuje analýze vybraných ukazatelů v lázeňství, na základě této analýzy je zhodnocen význam lázeňského cestovního ruchu pro Karlovarský kraj. Poslední část práce přináší návrhy konkrétních marketingových aktivit pro zvýšení atraktivnosti Karlovarského kraje.

Při vypracování překládané bakalářské práce byla použita rešeršně-kompilační metoda sběru, která se skládá ze sbírání a kompletace poznatků jak historických, tak současných

a jejich následná interpretace v textu. Využita byla také metoda analýzy. Část potřebných informací byla získána z knižních publikací a převážná část z internetových zdrojů věnujících se danému tématu. Hlavními zdroji statistických informací byly data a publikace Českého statistického úřadu a Ústavu zdravotních informací a statistiky České republiky.

2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

2.1 LÁZEŇSTVÍ

„Lázeňství je souhrn aktivit, specifické infrastruktury a lidských zdrojů v oblasti poznání a praxe zaměřený na znalost přírodních léčivých zdrojů (balneologie) a realizaci technik a procedur pro léčení různých somatických, psychosomatických i psychologických problémů (balneoterapie).“ [6, s. 158]

Jedná se tedy o spojení přírodních léčivých zdrojů, přírodního prostředí a kulturního prostředí k dosažení souhrnného cíle prevence a léčení lidských chorob, regenerace sil a relaxace. [6]

Pojem lázeňství lze chápat ve třech různých rovinách. Lázeňstvím tedy rozumíme vědní lékařský obor, kde je za pomoci přírodních léčivých zdrojů zajišťována prevence a léčba přesně definovaných onemocnění a zajišťována tak ochrana veřejného zdraví. Lázeňství je zároveň souhrn činností a jednání ekonomického charakteru, jejichž funkcí je dosažení co nejlepších ekonomických výsledků za použití co nejnižších provozních nákladů. Poslední rovinu tvoří sociálně-politický systém, jehož podstatou je poskytování lázeňské péče občanům na základě doporučení ošetřujícího lékaře. [5]

2.2 LÁZNĚ A STATUT LÁZEŇSKÉHO MÍSTA

Za lázeňské místo prohlašuje vláda ČR na návrh ministerstva zdravotnictví území, kde jsou nebo mají být zřízeny přírodní léčebné lázně. Pokud již jako lázeňské bylo uznáno prostřednictvím zvláštních předpisů, nebo se jedná o místo s více jak stoletou lázeňskou tradicí, není prohlášení ministerstva nutné. Pro lázeňská místa se vydávají lázeňské statuty, v nichž se blíže vymezí rozsah lázeňského území a stanoví se v něm i potřebná ochranná opatření (hygienická opatření, omezení staveb, doprava, zásobování, zajištění klidu).[6]

Tento zvláštní statut udělený lázeňským místům a povinnosti a omezení z něho vyplývající přispívají k ochraně a kultivaci lázeňského prostředí. [12]

Obrázek 1: Lázeňská místa České republiky.

Zdroj: [29]

Lázně lze popsat jako souhrn ubytovacích, stravovacích, sportovních a léčebných zařízení v lázeňském místě, zaměřených na léčení a obnovu fyzických a psychických sil lidí, za využití přírodních léčivých zdrojů či příznivých klimatických podmínek. Podle přírodních léčivých zdrojů dělíme lázně na [6]:

- Termální
- Bahenní
- Klimatické

Je tedy patrné, že klíčovým předpokladem pro vznik a existenci přírodních léčebných lázní je výskyt přírodních léčivých zdrojů a vhodné klimatické podmínky.

2.3 PŘÍRODNÍ LÉČIVÉ ZDROJE

Základem českého lázeňství je především využívání přírodních léčivých zdrojů k léčebným účelům. Právní úpravou pro vyhledávání, ochranu, využívání a rozvoj přírodních léčivých zdrojů je zákon č. 164/2001 Sb.: Lázeňský zákon. Na základě tohoto zákona je také vydáno osvědčení o zdroji. Pojem přírodní léčivý zdroj vymezuje jako přirozeně se vyskytující minerální voda, plyn nebo peloid, které mají vlastnost vhodnou pro léčebné využití. [8]

Minerální vody pro léčebné účely jsou v ČR považována přirozeně se vyskytující podzemní voda původní čistoty, stálého složení a vlastností, které má z hlediska dietetického fyziologické účinky dané obsahem, rozpuštěných látek či jiných součástí. Obsah musí splňovat alespoň jeden ze zákonem stanovených limitů, rozpuštěných pevných látek nejméně 1 g/l nebo s obsahem nejméně 1 g/l rozpuštěného oxidu uhličitého nebo s obsahem jiného pro zdraví významného chemického prvku, anebo která má u vývěru přirozenou teplotu vyšší než 20°C nebo radioaktivitu radonu nad 1,5 kBq/l. Dále se pak minerální vody mohou dělit podle teploty, chemického složení či tlaku. [8]

Peloidy jsou přírodní zeminou, která vznikla postupným dlouhodobým biologickým převážně rostlinným rozkladem. Dělí se na humolity a bahna, humolity dále na rašeliny a slatiny. Při využití, zejména ve formě koupelí, zábalů a obkladů, záleží jaké ložisko má lázeňské místo k dispozici. Významným prostředkem lázeňské péče jsou především díky schopnostem regenerace, absorpce a udržení konstantní teploty po dlouhou dobu. [7]

Léčivé plyny, ze kterých se využívá především oxidu uhličitého ve formě uhličité vodní koupele, uhličité plynové koupele a podkožní aplikace plynových injekcí. [3]

Klima, které působí na organismus pacienta, je neodmyslitelnou součástí lázeňské péče. Mezi důležité parametry pro určení klimatoterapie patří tlak vzduchu, množství srážek, oblačnost, atmosférická elektřina, radioaktivita vzduchu a složení aerosolu. Zdravotnická zařízení poskytující klimatoterapii jsou povinna každých 5 let na základě průběžných měření předkládat zprávu o stavu klimatických podmínek. [3,8]

2.4 LÁZEŇSKÁ PÉČE

Je souborem zdravotnických činností a postupů včetně rehabilitace a výchovy ke zdravému způsobu života vedoucích k navrácení a upevnění zdraví nebo stabilizaci nemoci s cílem maximálního zmírnění jejich důsledků, prodloužení a zlepšení kvality života. Při poskytování lázeňské péče se využívají přírodní léčivé zdroje a příznivé klimatické podmínky. [3]

Z hlediska pobytu v lázních rozlišujeme lázeňskou péči na [3]:

- **Péči ambulantní**, která je chápána často jako nerezimová nesystémová péče lokálního významu, pacient pouze dochází na léčebnou péči do lázeňských léčebných zařízení.
- **Péči ústavní**, která je spojená s pobytem pacienta v lázních (rozumíme tedy i s ubytovacími, stravovacími a jinými pobytovými službami).

Jedinou v právních normách zakotvenou regulací je vlastní systém vysílání na lázeňskou péči, jak jej definuje § 33 platného zákona č. 48/1997 Sb., a vyhláška č. 58/1997 Sb., kterou se stanoví indikační seznam pro lázeňskou péči o dospělé, děti a dorost. Spolu s indikačními podmínkami, které musí zdravotní stav pojištěnce splňovat. [8]

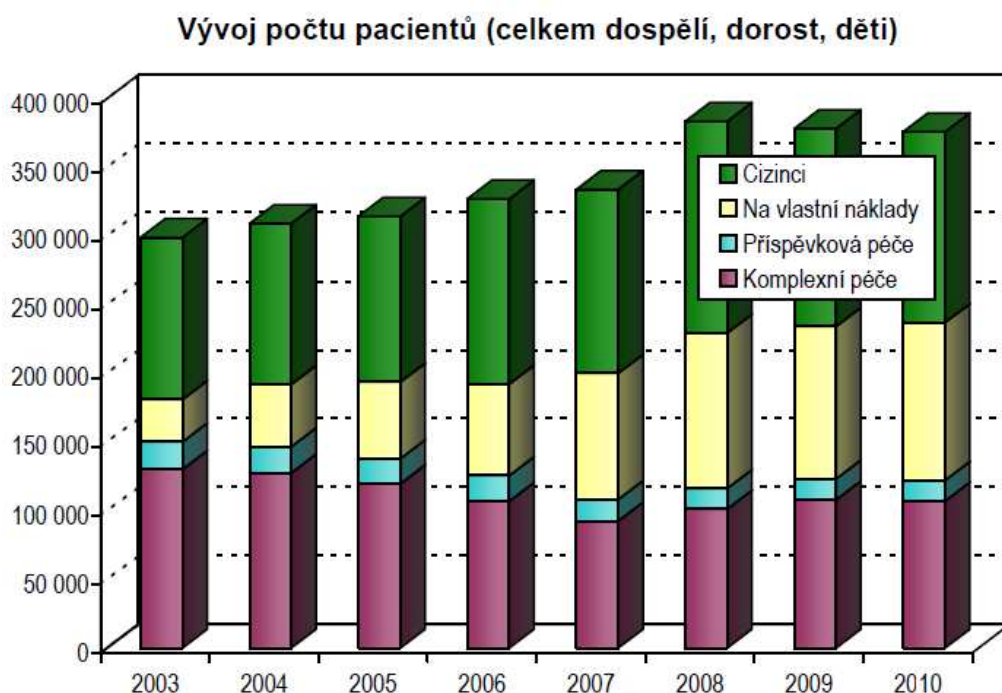
Z hlediska poskytování a financování lázeňských služeb členíme lázeňskou péči na:

- 1) **Komplexní lázeňská péče** navazuje na péči ústavní a je určena jen pro občany ČR, pojištěné u některé ze zdravotních pojišťoven v ČR. Zaměřuje se na doléčení, zabránění vzniku invalidity a nesoběstačnosti a na minimalizaci rozsahu invalidity. Doba pobytu se pohybuje v rozsahu 14, 21 a 28 dnů. Po dobu trvání lázeňské péče je pacient v pracovní neschopnosti a náklady spojené s léčbou jsou plně hrazeny zdravotní pojišťovnou. [3]
- 2) **Příspěvková lázeňská péče** je předepisována u nemocí, které jsou obsaženy v indikačním seznamu, ale nesplňují veškeré podmínky pro komplexní lázeňskou péči. Zdravotní pojišťovna svým klientům na tuto péči přispívá pouze z části. Hradí náklady na vyšetření a léčení pojištěnce. Náklady spojené s ubytováním, stravováním a dopravou do lázní a zpět si pacient hradí sám. Pokud nerozhodne revizní lékař jinak, lze využít tuto péči pouze jednou za dva roky. [3]
- 3) **Samoplátecká lázeňská péče**, která s rostoucím zájmem člověka o svoje zdraví získává stále větší význam. V této skupině jsou jednak tuzemští lázeňští hosté, kteří si celý pobyt hradí sami z vlastních prostředků a zahraniční klienti, kteří mohou lázeňské služby v ČR využívat pouze jako samoplátci. Mohou ovšem požádat o příspěvek u některých ze svých domácích pojišťoven. Hlavním

důvodem návštěvy lázeňských míst je odpočinek, načerpání nové energie a regenerace těla i ducha. [3]

Trend posledních let ukazuje, že Češi jsou ochotni více investovat do svého zdraví. A to nejen do relaxačních třeba jen víkendových pobytů v lázních, ale i do léčebných pobytů. Z grafu na obrázku je patrné, že v celé České republice byl v roce 2007 první náznak ochoty platit za lázeňský pobyt a v následujících letech domácích samoplátců v českém lázeňství pozvolna přibývá.

Obrázek 2: Vývoj počtu pacientů v České republice

Zdroj: [30]

2.5 LÁZNĚ A CESTOVNÍ RUCH

Lázeňství je na jedné straně spatřováno jako nedílná součást zdravotního a sociálního systému společnosti a na straně druhé plně vyhovuje definici cestovního ruchu a je tím i součástí turismu. Dochází zde totiž k přesunu účastníka cestovního ruchu z místa trvalého bydliště do místa bydliště přechodného a to na dobu kratší jednoho roku (u zahraničního turismu), nebo na dobu kratší 6 měsíců (u tuzemského cestovního ruchu). Výjimkou je ambulantní forma lázeňské péče. [3]

Pro existenci lázeňského cestovního ruchu v konkrétní lokalitě musí být splněny určité materiální předpoklady [10]:

- Existence přírodních léčivých zdrojů,
- vybavenost lázeňsko-léčebným zařízením,
- přítomnost dalších složek materiálně technického vybavení – ubytovací a stravovací kapacity,
- funkční infrastruktura místa – obce, města,
- vhodné estetické a přírodní prostředí,
- zajištění možností společensko-kulturního a sportovního využití.

Charakteristickým prvkem pro lázeňský cestovní ruch je pobyt v lázeňském zařízení především za účelem léčby, ale i regenerace, poznání a sociálního angažování. Navíc v moderním pojetí rozšiřuje rozsáhlý komplex služeb a aktivit tradičního léčebného lázeňství, i nová nabídka v podobě wellness, fitness, beauty a jiných produktů. [3]

Významným způsobem se v posledních letech změnila pozice člověka k péči o své zdraví. Aktivní způsob využití volného času, doplněný radou odborníků, jak nejlépe znovu načerpat fyzické a duševní síly, si získává v naší společnosti stále větší počet zájemců. Ideálním místem pro realizaci aktivního přístupu k trávení volného času jsou místa cestovního ruchu využívající lázeňské léčebné péče. Prioritou lázeňské péče stále zůstává péče o lidské zdraví s tím, že se lázeňská místa určitým způsobem přeměňují v centra cestovního ruchu se stále se rozšiřující nabídkou kvalitnějších služeb. Na úroveň a rozsah nabízených služeb je vytvářen čím dál větší tlak ze strany poptávky po kvalitě poskytovaných služeb. Současný návštěvník lázeňského místa vyžaduje vhodnou kombinaci odborné lékařské péče, kvalitních ubytovacích a stravovacích služeb spolu s nabídkou kulturního a sportovního vyžití. [4]

Následující podkapitoly podrobněji charakterizují jednotlivé služby v lázeňství.

2.5.1 ZDRAVOTNÍ SLUŽBY

V lázeňské léčebné péči tvoří základ diagnostiky soubor běžných lékařských vyšetření v ordinaci, doplněný o potřebné diagnostické výkony laboratoří, ekonometrických pracovišť, atd. Lékař v lázních před nástupem na lázeňskou léčbu pacienta rozhodne, která dříve provedená vyšetření uzná, a která chce opakovat nebo doplnit. Pro

náročnější diagnostiku nebo péči je možnost využití ambulantních nebo lůžkových zařízení v regionu. V rámci vyšetřovacích metod je také nezbytné kvantifikovat sledované parametry z hlediska účinků léčby, složení krve, krevní tlak, tepová frekvence, rozsah pohybů, atd. Výsledky těchto parametrů ve srovnání s potíženími pacienta při vstupu, v průběhu léčby, až po výstupní prohlídce, lékař vyhodnotí a stanoví doporučení k další terapii, případně k opakování léčby. [3]

Na lékařská vyšetření následují lázeňské terapeutické postupy, které mají specifika léčebných výkonů dle jednotlivých indikací a zjištěných kontraindikací. Souhrn těchto postupů, vedených pod lékařským dohledem a využívající ke svým účelům přírodní zdroje v lázeňském místě, se nazývá balneoterapie. Moderní lázeňský léčebný komplex, kromě léčby přírodními zdroji, obsahuje navíc i kombinovanou léčbu fyzikálními a rehabilitačními metodami, dietou, medikamenty, psychoterapií, vlivem režimu a lázeňského prostředí. [3]

Funkce lázeňství v poskytování zdravotní péče [3]:

- Preventivní: primární prevence – udržení zdraví
sekundární prevence – zábrana recidiv
- Léčebná: zpomalení průběhu nemoci
zlepšení funkce
prevence komplikací
- Rehabilitační: obnova plné funkční schopnosti
zlepšení funkční schopnosti

Odlíšnost léčebných metod je dána možnostmi jednotlivých lázeňských míst, záleží na technickém vybavení a druhu léčených nemocí. Obecné indikace lázeňské léčby lze rozdělit do tří skupin [3]:

- rehabilitace v lázních,
- balneoterapie chronických onemocnění,
- prevence v širším slova smyslu.

S rostoucí péčí člověka o svoje zdraví za využití léčivých přírodních zdrojů, případně léčebných účinků klimatu a možnosti spolupůsobení přírodních sil napomoci přirozenému uzdravovacímu procesu, očekává naše společnost od lázeňství, že bude pružně reagovat na měnící se zdravotní stav obyvatel, na postupné stárnutí populace,

rozšiřování civilizačních chorob a problémů spojených se současným životním stylem. Další očekávané reakce jsou na dynamický rozvoj věd ve zdravotnictví a farmakologii. Systém zdravotní péče řadí lázeňskou péči, jako doposud, do subsystému následné péče, ale počítá i s uplatněním její léčebné funkce v preventivních programech. [12]

2.5.2 UBYTOVACÍ SLUŽBY

Využití ubytovacích služeb se odlišuje u pacienta a u hosta v lázeňských místech. Pro pacienty jsou podle indikací využívány především lázeňské léčebny (popř. lázeňské domy, ubytovny, penziony), často s režimovým opatřením. Pro lázeňské hosty a nejen pro ně slouží především lázeňské hotely, penziony, ubytování v soukromí, kempinky a tábořiště. [3]

Oficiální jednotná klasifikace ubytovacích zařízení České republiky 2010-2012 [11] specifikuje lázeňský/spa hotel jako ubytovací zařízení nacházející se v místě se statutem lázeňského místa splňující veškeré požadavky pro kategorii hotel a zároveň zajišťuje lázeňskou péči. Mezi tato specifická hotelová zařízení patří dále lázeňský hotel garni a wellness hotel.

Většinou nižší třídy i cenové úrovně než hotely jsou lázeňské penziony, které často využívají pacienti příspěvkové péče. Ubytovaní v soukromí bylo v předválečném období vítanou alternativou a snaha majitelů o hezký vzhled objektů a okolí přispěla k příjemnému vzhledu lázeňských míst. Skromnější a s komfortem nabízeným v lázeňství se úplně neshodující forma ubytování jsou kempinky a tábořiště. [3]

2.5.3 STRAVOVACÍ SLUŽBY

Velice významnou složkou, která může být rozhodující při volbě či kladně nebo záporně ovlivnit pobyt pacienta, jsou stravovací služby. Široké spektrum nabídky stravovacích zařízení, ale i kaváren a barů, je pro lázeňská místa charakteristické. I když pacienti podléhají přísnému lázeňskému režimu, je hlavním cílem spokojený klient resp. pacient a toho lze dosáhnout pouze možností svobodné volby především v oblasti ubytování a stravování. Ale i v této volnosti rozhodování jsou logická omezení daná lékařskými doporučeními, hlavně u pacientů s komplexní lázeňskou péčí, kteří podléhají tzv. režimovému stravování, je volnost výběru pouze v rámci příslušné diety. Nerežimové restaurační stravování je často realizováno v běžných

restauračních provozech, které jsou rozlišovány podle živnostenského oprávnění na restaurace, bary, kavárny, apod. Doplňková stravovací zařízení bývají v lázeňských centrech zastoupena ve velkém počtu kaváren, cukráren, čajoven, kiosků a velice populární pekárny tradičních lázeňských oplatků. [3,13]

2.5.4 SPOLEČENSKÉ A KULTURNÍ SLUŽBY

Rozsáhlá nabídka služeb z oblasti příjemného využití volného času je pro lázeňská místa charakteristická. Lázeňský pobyt přináší možnost setkávání a poznávání nových lidí a získávání řady nových zážitků. K pobytovým zážitkům řadíme veškeré kulturní, sportovní a společenské aktivity, které jsou v jednotlivých lázeňských místech rozdílné. [3]

Typické lázeňské „disciplíny“, které mají dlouholetou tradici a tvoří neodmyslitelnou součást lázeňského života, jsou golf, jízda na koních, tenis, cykloturistika, lyžování, turistika a mnoho dalších. Kulturní využití přináší divadla, kina, taneční a zábavní večery, promenádní koncerty, kasina a galerie. Do oblasti organizovaných společenských, kulturních a sportovních aktivit patří pořádání festivalů, kulturních přehlídek a soutěží, sportovních klání. Tato široká škála volnočasových aktivit podporuje i pořádání kongresů a konferencí. [3]

Do kategorie služeb mohou být zařazeny i obecné služby cestovního ruchu, jsou to služby směnárny, informačních center, cestovních kanceláří apod. Nebo doplňkové služby jako kadeřnictví, čistírny, komunální služby, aj. [3]

3 CHARAKTERISTIKA KARLOVARSKÉHO KRAJE

Kapitola charakteristika Karlovarského kraje se zaměřuje na specifika cestovního ruchu kraje, popisuje vývoj lázeňství a charakterizuje jednotlivá lázeňská města nacházející se na jeho území.

3.1 VÝVOJ LÁZEŇSTVÍ

Lázeňství založené na zájmu lidí o přírodní minerální prameny, které se od běžných od běžných odlišovaly chutí, vzhledem a teplotou, je především záležitostí evropskou. I dříve a jinde existovaly různé systémy koupelí, převážně horkých, avšak léčebné lázeňství v dnešní slova smyslu se vyvinulo až v posledních letech v Evropě. Jen z malé části se vyvíjelo také v Asii, v anglo-saských zemích a Americe byl postoj k lázeňství vždy zdrženlivý, a proto nebylo příliš rozšířeno. I rozložení přírodních léčivých zdrojů není po světě rovnoměrné. Při válečných výpravách na léčivé prameny narazili na území Evropy Římané a začali je využívat k vodoléčbě. Tradice českého lázeňství jsou mladší než v jižní Evropě, ale přesto si získaly mimořádný věhlas i vážnost. Především právě lázně západočeské. [7]

V nejstarším neboli předhistorickém období není historie západočeských lázní nijak doložena. Tradují se různé legendy, které popisují vznik lázeňských míst, jako například legenda o objevení Karlových Varů ve 14. století. Ale prameny v Mariánských Lázních byly místnímu obyvatelstvu známy již ve 13. století, ale historicky doložené objevení Mariánských Lázní je mnohem později. Hlavní Zdroj: [26]

Obrázek 3: Mariánské Lázně

příčinou pro nedostatek důkazů o existenci lázní je to, že ve středověku se nekladl přílišný důraz na hygienu. Pouze pro takzvanou společenskou smetánku byl lázeňský pobyt rozptýlením, spojený ve velké míře s lovem a jinými kratochvílemi. [3]

Lázeňská péče byla velice náročná a ne příliš léčivá. Pacienti podstupovali léčebné procedury v podobě koupelí, minerální voda měla sloužit jako prostředek očisty pro pocit potěšení a omlazení. Koupele byly ovšem tak drastické, že způsobovali

rozpraskání kůže a pitná kúra předepisovala až 9 litrů vřídelní vody denně, což díky obsahu Glauberovy soli vyvolávalo průjmy. [7]

V 18. až 19. století lázeňská místa dostávala svou podobu, svou tvář. Stavělo se mnoho lázeňských domů a kolonád, ale také ubytovacích kapacit – hotelů, penzionů. Dochází také k chemické analýze minerálních vod a jejich léčivých účinků, což nalákalo řadu lékařů, ale i šarlatánů a léčitelů, kteří zapříčinili nedůvěru veřejnosti k léčebným účinkům lázeňské péče. Města si ale přes nedůvěru udržela svou prestiž a tak je navštěvovali převážně bohatší obchodníci, vysocí státní úředníci, bankéři a diplomati. Návštěva lázní byla prestižní společenskou událostí. [3]

Přelom 19. a 20. století by se dal označit za období „zlaté éry“ lázeňství. V tomto období si české lázeňství získalo uznání v celé Evropě. V Karlových Varech se usadil jeden z nejvýznamnějších českých lékařů MUDr. Milan Mixa a začal působit vliv pražské balneologické školy. Díky tomu se formovala karlovarská léčba chronických chorob trávicího ústrojí a chorob výměny látkové. Lázeňská péče a léčba si na základě vědeckých výzkumů a poznatků opět vytvořila důvěru u veřejnosti a pro zvýšení atraktivity lázeňských míst vznikají divadla, galerie, při promenádách se hraje typická lázeňská hudba a pobyt se pojí s kulturně společenským životem a novým životním stylem. Poprvé se objevují zdravotní pojišťovací společnosti, které přináší rozšíření nabídky lázeňské péče, služeb a pobytu i pro relativně chudší klientelu. Z ekonomického hlediska to bylo období prosperity a rozvoje podnikatelských aktivit a pro podnikatele a obchodníky znamenala lázeňská místa mnoho možností a velké příležitosti. [3]

Tento ekonomický ale i společenský rozvoj a přínos lázeňských míst výrazně narušilo období světových válek. Těsně před první světovou válkou lze zaznamenat nejvyšší návštěvnost lázeňských míst v historii, například v Karlových Varech se v roce 1911 léčilo 70 935 osob. Světová válka narušila příliv lázeňských turistů a tím i život v lázeňských městech. Následující vývoj lázeňských měst měl s určitými nepatrnými výkyvy spíše sestupnou tendenci. Druhá světová válka znamenala pro provoz lázní četná omezení. Stravování bylo přísně racializováno a omezen byl i přiděl mýdla a prádla. V posledním roce války bylo v Karlových Varech statisticky zaznamenáno pouze 3 794 lázeňských hostů. To znamenalo pro lázeňství kolaps. [3]

Po druhé světové válce následovalo znárodnění léčivých minerálních zdrojů a lázeňských zařízení. „Státní lázně“ ovšem postupně nedosahovaly potřebné úrovně a dynamiky rozvoje oboru. Lázně využívaly kapacity lázeňských zařízení bez investic na jejich údržbu, modernizaci a obnovu. A výsledkem těchto nehospodárných let byla zanedbaná a často v havarijním stavu se nacházející lázeňská zařízení. [3]

Privatizací nastalo nové období karlovarského lázeňství. Účelné a smysluplné propojení různých forem vlastnictví mělo vytvořit zdravé konkurenční prostředí a prostor pro uplatnění komerčních aktivit. Vznikla samostatná lázeňská zařízení, lázeňské hotely, sanatoria a akciové společnosti.

Obrázek 4: Františkovy Lázně

Nový systém měl za úkol dále rozvíjet stránku léčebnou, ale i umožnit rozvoji ostatních v oboru působících složek. [3]

Zdroj: [27]

V souvislosti se sjednocováním Evropy se naskytá řada příležitostí, nejedná se pouze o zvyšování životní úrovně a zdravotní uvědomění obyvatel zemí střední a východní Evropy, ale také o připravované asociační dohody, předpokládající vzájemnou spolupráci v oblastech zdravotnictví a sociální péče, především v rozšíření pojišťovnamí hrazené lázeňské zdravotní péče v zahraničí. A to jak z pohledu výjezdu českých občanů do zahraničních lázeňských míst, tak především z pohledu příjezdů zahraničních návštěvníků do českých lázní. Z ekonomického hlediska může mít tento trend velký význam pro rozvoj regionů a všech příbuzných a navazujících oborů lázeňství.

3.2 VÝZNAM LÁZEŇSTVÍ

Lázeňství je komplexem ekonomických činností, různých odvětví a oborů, které svými výkony vytvářejí materiální podmínky pro lázeňskou léčbu a zabezpečují uspokojování potřeb lázeňských hostů. Oprávněně lze tedy lázeňství chápat jako významnou ekonomickou aktivitu, která vedle přínosů pro veřejné zdraví má i nesporné ekonomické výsledky. Lázeňství se kromě ekonomicky neměřitelných přínosů pro

veřejné zdraví podílí na tvorbě hrubého domácího produktu, na tvorbě devizových zdrojů, na příjmech státu, lázeňských měst a obcí, ovlivňuje investiční činnost, zaměstnanost a významně přispívá k rozvoji regionů. [14]

3.3 CHARAKTERISTIKA KRAJE

Karlovarský kraj se nachází na nejzápadnějším území České republiky a vznikl z bývalého Západočeského kraje, který se rozdělil na Plzeňský a Karlovarský. Na severu a západě obklopan Německem, na východě sousedí s Ústeckým krajem a s Plzeňským krajem na jihu. Region soudržnosti Severozápad (NUTS 2) tvoří společně s Ústeckým krajem a přes jejich území podél státní hranice se rozprostírají Krušné hory s nejvyšší horou Klínovec (1 244m n. m.). Nejvýznamnější řekou je Ohře a řeka Teplá, kde na soutoku Ohře a Teplé vyvěrá většina horkých pramenů. Dalším přírodním zdrojem kraje jsou zásoby hnědého uhlí na sokolovsku a kaolinu, z kterého se v továrnách téměř po celém kraji vyrábí porcelán. [7]

Obrázek 5: Geografická mapa Karlovarského kraje

Zdroj: [16]

Kraj svou rozlohou zaujímá pouze 4,2% z celkového území ČR a po Libereckém kraji je druhým nejmenším. Podle administrativního členění má kraj celkem 132 obcí různé

velikosti a tím se stává, v rámci ČR, krajem s nejnižším počtem obcí. Je tvořen třemi okresy, Karlovarský, Chebský a Sokolovský. Nejrozsáhlejší je okres Karlovarský, který zabírá 46% kraje, na jeho území je 54 obcí a má největší podíl 38,9% žijících obyvatel. Okresy Sokolov a Cheb jsou, co se týče počtu obyvatel a rozlohy, srovnatelné. [15]

Ke konci roku 2011 mělo bydliště na území Karlovarského kraje 303 107 osob, z nichž 50,7% představovaly ženy. Kraj se co do počtu obyvatel řadí mezi nejmenší. Ve sledovaném období se narodilo 3 014 dětí. Počet zemřelých dosáhl hodnoty 3 080. Do kraje se přistěhovalo 2 402 obyvatel. Z celkového počtu přistěhovalých se 31,5 % přistěhovalo z ciziny a zbývajících 68,5 % z jiných krajů České republiky. Z Karlovarského kraje se naopak více osob v uvedeném období vystěhovalo, a to 2 975. Do jiných krajů se odstěhovalo 92,9 % osob a do ciziny 7,1 %. [16]

Z hlediska zaměření této práce je pro Karlovarský kraj nevýznamnější cestovní ruch, kterým se zabývá následující kapitola.

3.4 CESTOVNÍ RUCH V KARLOVARSKÉM KRAJI

Pro rozvoj cestovního ruchu a lázeňství má kraj mnoho předpokladů. Cestovní ruch a lázeňství není samostatným ekonomickým odvětvím, ale zasahuje prakticky do všech sfér ekonomického a sociálního života společnosti. Podle Programu rozvoje cestovního ruchu a lázeňství v Karlovarském kraji 2007 – 2013 [17] se cestovní ruch s lázeňstvím podílí přibližně 10 – 15% na hrubém domácím produktu Karlovarského kraje.

O rozvoji služeb v cestovním ruchu také vypovídá vysoký počet podnikatelských subjektů v sektoru pohostinství a ubytování. Pro většinu měst a obcí je cestovní ruch v kraji důležitým strategickým odvětvím a o jeho rozvoj je z jejich strany velký zájem. Mnoho podniků působících v této oblasti má vlastní sekci zabývající se marketingovou propagací a tím propaguje celý Karlovarský kraj. Více než dvě třetiny obcí a měst v rozvoji cestovního ruchu vidí cestu, jak řešit problémy nezaměstnanosti, která byla v roce 2011 v Karlovarském kraji 9,83%. Tím se kraj stává čtvrtým s nejvyšší mírou nezaměstnanosti. [16]

Cestovní ruch je v Karlovarském kraji jedním z nejvýznamnějších odvětví. Na území kraje se nachází velký počet turistických cílů a atraktivit, ale nejvíce charakteristickým rysem a také konkurenční výhodou Karlovarského kraje je lázeňství. Kraj se ale

v posledních létech snaží vystupovat i jako destinace, kam návštěvníci přijedou na hory, za kulturními, historickými i technickými památkami, za sportem, pěší turistikou, s kolem, kánoí nebo i jachtou či s horolezeckou výstrojí, nebo geologickou minulostí Země, faunou a flórou současnosti. [17]

Z nabídky přírodních atraktivit nabízí kraj

Obrázek 6: Svatošské skály

k návštěvě Svatošské skály. Mezi Karlovými Vary a Loktem působením řeky Ohře, zvětráváním i erozním působením vznikly v Karlovarském žulovém masívu pozoruhodné skalní útvary. Svatošské skály jsou hojně navštěvovaná národní přírodní památka cyklisty, vodáky, horolezci, ale pro krásnou přírodu i lázeňskými hosty a

Zdroj: vlastní tvorba, duben 2012

turisty. [18] Jen pár kilometrů od Kyselky se nacházejí Skalky skřítků. Četné jeskynní dutiny hluboké několik centimetrů až pět metrů s krásnou přírodou a pověstmi o pobytu skřítků lákají turisty k návštěvě. [19]

Karlovarský kraj má dobré kulturně-historické podmínky v podobě vyššího počtu zajímavých kulturně-historických památek jako například hrad Loket, státní zámek Bečov nad Teplou, Chebský hrad, státní zámek Valeč, hrad Seeberg, hrady Hauenštejn u Ostrova, Vildštejn ve Skalné u Chebu, státní zámek Kynžvart, zámek Chyš a Mostov. V kraji se také nachází mnoho významných technických památek, kterými jsou Důl Jeroným v bývalé obci Čistá na Sokolovsku, Důl Mauritius na Hřeběčné a rozsáhlé oblasti s pozůstatky po dlouholeté tradici dolování v Krušných horách. Z nabídky kulturních akcí Karlovarského kraje si hosté mohou vybírat ze široké škály možností, mezi nejznámější patří Filmový festival Karlovy Vary. Každoročně festival proslaví více než 200 nových filmů z celého světa, po většině promítání se konají semináře s tvůrci filmu a řada slavných osobností se festivalu účastní osobně, proto je možné je potkat jen tak na ulici. Hudbou plnou romantické krásy, vášně, citového bohatství a nespoutané fantazie získal slávu Chopinův festival v Mariánských lázních. V letošním roce 2012 se bude konat již 53. ročník a díky své prestiži a jedinečnosti v Evropě je

stále velkým lákadlem pro hosty a návštěvníky z celého světa. Mezi další z nabídky patří například Kanoé Mattoni nebo Loketské kulturní léto. [15]

Pro sportovní cestovní ruch vázaný na aktivity na horách má oblast Krušných hor značný potenciál pro rozvoj jak zimního, tak letního cestovního ruchu. Mezi nejznámější a nejnavštěvovanější lyžařská střediska Karlovarského kraje patří Boží dar, Klínovec, Neklid, Nové Hamry, Bublava, Potůčky a Pernink. Nezanedbatelnou oblastí sportovního cestovního ruchu je také nabídka cyklistických stezek. Dle Cykloportálu Karlovarského kraje bylo v kraji k 1. 12. 2011 k dispozici 1945 km značených tras, přičemž nejhustější vyznačená síť cyklotras a cyklostezek se nachází v okolí Aše, Chebu, Mariánských Lázní, dále v Krušných Horách a Slavkovském lese. K rozvoji cykloturistiky v Karlovarském kraji výrazně přispělo i budování páteční cyklostezky s názvem *Cyklostezka Ohře*, jejíž trasa je vedena údolím řeky Ohře od hranice se SRN až po hranici s Ústeckým krajem. Krajem vede i mezinárodní cyklotrasa evropské sítě cyklostezek Euro Velo č. 4, vedoucí ze SRN přes Cheb a dále směřující na východ. K nabídce sportovního vyžití přispívá i bazénový komplex ve Františkových Lázních Aquaforum či závodní motokárový okruh Kartaréna u Chebu. [20]

Kraj se postupně stává i stále významnějším

Obrázek 7: Golf klub Sokolov

centrem golfu. V roce 2012 nabízí kraj příznivcům tohoto sportu devět golfových hřišť, přičemž k nejstarším a nejprestižnějším patří Golf Resort Karlovy Vary, nejstarší golfový klub v České republice a Royal Golf club Mariánské

Lázně, nejstarší golfové hřiště v Čechách s právem užívat titulu Royal uděleným

Zdroj: vlastní tvorba, srpen 2011

královnou Alžbětou II. Nově vybudované je také golfové hřiště v zámeckých zahradách zámku Kynžvart. [21]

Karlovarský kraj má vysoký podíl lázeňských zařízení vyšší kategorie [16], které většinou disponují širokou nabídkou doplňkových služeb a dostatečné kapacity, je zde zřejmý potenciál pro rozvoj kongresové turistiky. Potenciál tohoto druhu cestovního ruchu je ale v kraji využíván velmi okrajově.

Venkovský cestovní ruch využívá v kraji velmi dobré podmínky pro agroturistiku, hippoturistiku¹, cykloturistiku, vodáctví a aktivity v souvislosti s pobytem u vodních zdrojů. Výhodné jsou podmínky i pro nordic walking a montánní cestovní ruch (geoturistika). V souvislosti s geoturistikou realizuje Muzeum Sokolov, příspěvková organizace Karlovarského kraje, projekt Česko-bavorský geopark. Karlovarský kraj se také aktivně podílí spolu s Ústeckým krajem a Svobodným státem Sasko na nominaci na zápis tzv. Hornické a kulturní krajiny Krušnohoří/Montanregion Krušnohoří na *Seznam světového kulturního dědictví UNESCO*. [22]

Formou projektu *Děti, mládež a kultura* se Karlovarský kraj věnuje vzdělávání mládeže a tím i podporuje kulturní aktivity v kraji. Projekt umožňuje žákům mateřských, základních a středních škol alespoň jednou v

Obrázek 8: Pivní lázně Chodová Planá

roce návštěvu divadelního představení, koncertů, popř. galerie, muzea, knihovny či hvězdárny. Celkem se na území kraje nachází 11 divadel, 26 kin a více jak 60 muzeí a galerií. Muzeum Moser, které představuje návštěvníkům sklářskou tvorbu, 150letou historii sklárny a uvádí i slavné majitele

luxusního skla Moser. Muzeum Jana Bechera zavede své návštěvníky do původních

Zdroj: [31]

výrobních a sklepních prostor, kde mohou ochutnat několik specialit z muzejního baru, či v muzejní prodejně zakoupit jedinečnou knihu „Tajemství třináctého pramene“. [15] Velice zajímavá je také návštěva královské mincovny v Jáchymově nebo například rodinného pivovaru Chodovar.

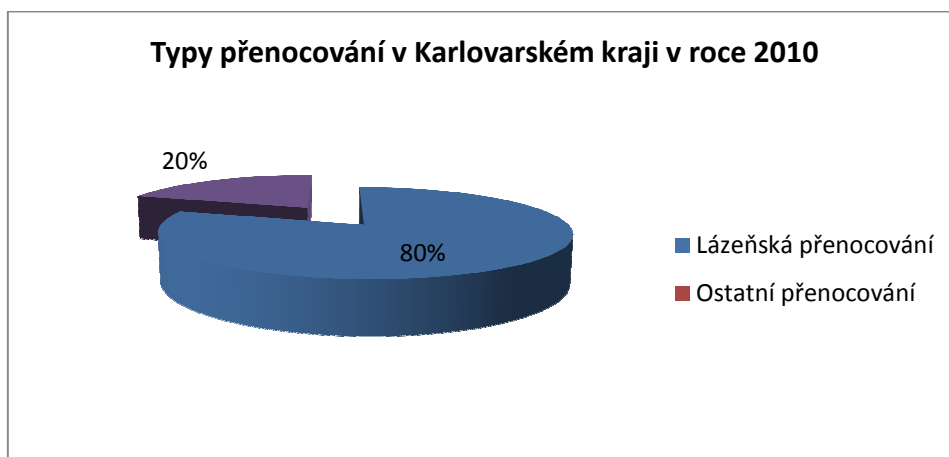
Dominantou Karlovarského kraje, jak již bylo řečeno, je především lázeňství. Lázeňství má v kraji dlouholetou tradici a slavnou historii, návštěvou ho poctila řada významných osobností kulturního, vědeckého, politického a společenského života. Na území se nachází nejvýznamnější lázeňská města České republiky (Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Františkovy Lázně, Lázně Kynžvart a Jáchymov). Lázeňská města měla v kraji

¹ hippoturistika = jezdecký cestovní ruch, jehož účastníci jsou motivováni vyjížděkami na koních a odehrávající se nejčastěji v rámci pobytu na koňské farmě nebo hotelu s možností pronájmu jezdeckých koní [6, s. 125]

vždy velmi významné postavení, vzhledem k tomu, že do lázní směřovali většinou bohaté vrstvy obyvatel a zůstávali dlouhou dobu nebo se často vraceli. Jako například Johann Wolfgang von Goethe a Frédéric Chopin, kteří navštěvovali Mariánské Lázně a hledali zde inspiraci pro svou tvorbu. Řada slavných lékařů působila v lázeňských zařízeních a tak se může lázeňská tradice opřít o vlastní výzkumnou práci například Dr. Davida Bechera, který provedl první vědecký rozbor karlovarských vod a zmodernizoval karlovarskou balneologii, Václava Payera, který doporučil kromě koupelí také pití zřídelní vody. [15]

Podle Českého statistického úřadu [16] v roce 2010 navštívilo Karlovarský kraj celkem 670 4457 hostů a celkem přenocování 4 219 001, z toho se 396 465 hostů byli hosty lázeňského zařízení a přenocování v lázeňských zařízeních 3 382 101. Na grafu na obrázku je vidět převaha v lázeňském typu přenocování.

Obrázek 9: Typy přenocování v Karlovarském kraji v roce 2010

údle [16]

Klíčovou oblastí cestovního ruchu Karlovarského kraje je lázeňství, je tedy důležitá spolupráce jednotlivých lázeňských měst. Ostatní formy cestovního ruchu jsou spíše jako možné alternativní zdroje nových příjmů a nových pracovních příležitostí, za předpokladu přilákání dostatečného počtu nových stálých návštěvníků.

3.5 LÁZEŇSTVÍ

V roce 2006 byl zpracován návrh na zařazení části historických center měst Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně do národního potenciálu pro budoucí nominace na zápis do *Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO*. Následné provedené památkové vyhodnocení zástavby prokázalo, že lázeňská jádra všech tří měst jsou intaktním dochováním věrohodného obrazu lázeňských měst z doby před polovinou 20. století a vykazují mimořádnou míru koncentrace památkových hodnot. Urbanisticky a architektonicky nejvzácnější části měst byly zařazeny do tzv. indikativního seznamu nemovitých kulturních památek, jejich souborů a památkově chráněných území České republiky. V roce 2011 již získala lázeňská města souhlas od ministerstva kultury. [23]

Jak již vyplynulo z kapitoly o historii lázeňství v kraji, nejznámějšími centry lázeňského cestovního ruchu jsou Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Františkovy Lázně, které tvoří známý Západočeský lázeňský trojúhelník, ale také ostatní lázeňská města jako Jáchymov a Lázně Kynžvart, proto se následující podkapitoly věnují charakteristice jednotlivých měst.

3.5.1 KARLOVY VARY

Karlovy Vary jsou největším a nejvýznamnějším městem České republiky. Leží v údolí na soutoku řek Teplá a Ohře. [24]

Město bylo založeno ve 14. století českým králem a římským císařem Karlem IV. Pověst o založení Karlových Varů praví, že když byl český král na vyjíždě se svojí družinou, díky náhodě objevil horký pramen. O léčivých účincích se přesvědčil na vlastní kůži, když díky vodě z pramenu vyléčil svou zraněnou nohu. Poté nechal okolo pramene postavit město, které dodnes díky zřídům vzkvétá a těší se slávě v celém světě. [7]

Obrázek 10: Kolonáda Karlovy Vary

Zdroj: [24]

Lázeňská péče v Karlových Varech se od založení města stále zdokonaluje a vyvíjí a zaměřuje se především na léčbu pacientů trpících [7]:

- onemocněním zažívacího ústrojí
- poruchami látkové výměny
- diabetem
- dnou
- obezitou
- paradontózou
- chorobami pohybového ústrojí
- nemocemi jater, žlučníku a žlučových cest
- stavy po onkologických nemocích
- neurologickými onemocněními

Karlovarská lázeňská péče obsahuje mnoho léčebných procedur. Jak klasické staletými prověřené termální koupele a pitné kúry, tak moderní metody jako kryoterapie, floating, laserová terapie. Klasickou lázeňskou léčbu nabízí pacientům 43 lázeňských zařízení. [24]

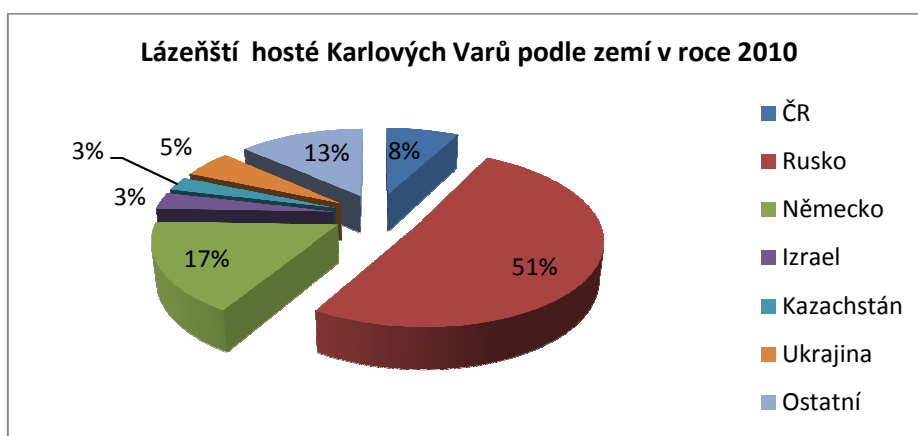
Nejvýznamnější kulturní akcí, konanou v Karlových Varech je Mezinárodní filmový festival. Filmy z celého světa soutěží v několika kategoriích a jsou hodnoceny jak odbornou, tak diváckou porotou. Nejlépe hodnocený film je na slavnostním zakončení festivalu odměněn hlavní cenou – Křišťálovým glóblem. Tradičním centrem je hotel Thermal a v roce 2012 se od 29. 6. do 7. 7. bude konat již 47. ročník. K dalším kulturním akcím patří Karlovarský folklórní festival, Jazzfest Karlovy Vary, Dvořákův karlovarský podzim nebo Lázeňský festival Karlovy Vary, který vznikl za účelem podpory a rozvoje domácího lázeňského cestovního ruchu. [24]

Milovníci golfu si mohou zahrát na 18 jamkovém hřišti, jehož golfový klub je nejstarší v Čechách. V tenisovém areálu je k dispozici šest kurtů, jak krytých tak i otevřených. Moderní střelnice, bazény, místa, kde je možné hrát biliár, bowling, fotbal, squash, jezdit na koni, na skateboardu nebo cvičit karate jsou rovněž k dispozici. Návštěvník může také absolvovat prohlídku města se zkušeným průvodcem, účastnit se koncertů na kolonádách i v místních kostelech či aukcí na prodej uměleckých předmětů. Otevřeno je několik muzeí se zaměřením na přírodu, historii města, výrobu porcelánu a skla. Mezi

výjimečné patří Muzeum Jana Bechera věnované výrobě slavného likéru s možností prohlídky některých fází výroby tohoto nápoje. Ve městě se nachází kino, divadlo, několik diskoték, kasin a nočních klubů. [12]

Podle statistiky města Karlovy Vary [25] navštívilo město v roce 2010 celkem 79 387 léčících se hostů a 95 557 hostů bez léčení. Karlovy Vary jsou oblíbenou destinací především pro klienty z Ruska, stoupající tendence v návštěvnosti ruských pacientů může mít za následek klesající návštěvnost klientely německé v porovnání s rokem 2009. Z následujícího grafu na obrázku lze vidět převahu léčících se pacientů z Ruska.

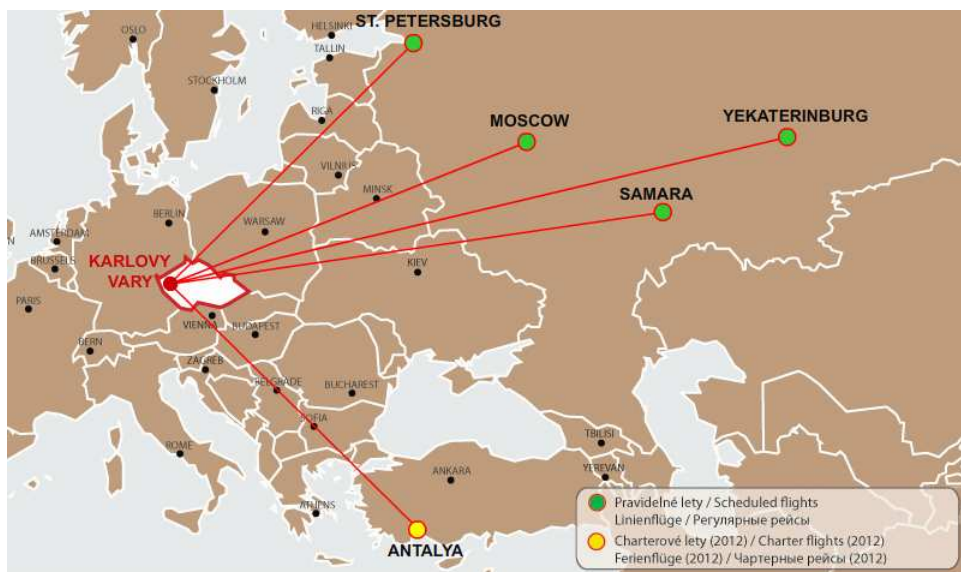
Obrázek 11: Lázeňští hosté Karlových Varů podle zemí v roce 2010

í dle [25]

Důvodem stoupající návštěvností ruské klientely může být i snadná dostupnost, nedaleko Karlových Varů se nachází mezinárodní letiště s přímými lety právě do Ruska. Na následujícím obrázku je znázorněný letový plán letiště Karlovy Vary.

Obrázek 12: Letový plán letiště Karlovy Vary

Zdroj: [32]

3.5.2 MARIÁNSKÉ LÁZNĚ

„*Město v parku a park ve městě*“, tak je nazýváno město nacházející se na úpatí Chráněné krajinné oblasti Slavkovský les, jihovýchodně od Chebu, v blízkosti státní hranice s Německem, Mariánské lázně. Jsou nejmladším městem lázeňského trojúhelníku. Světznámými lázněmi se staly zásluhou velkého počtu minerálních pramenů s různým chemickým složením na malém území. [29]

Vybudováním kamenného domu z původní dřevěné chýše u Křížového pramene položil Dr. Jan Josef Nehr základy budoucích lázní. A za podpory opata premonstrátského kláštera v Teplé Karla Kašpara Reitenberga vznikly roku 1818 Mariánské Lázně. Tvůrce mariánskolázeňských parků, zahradní architekt Václav Skalník, navrhl a realizoval v dříve divokém údolí rozsáhlé anglické parky s četnými altánky a pavilony rozestými po celém městě. V nich se procházejí lázeňští hosté a pacienti i v současnosti. [7]

Díky odlišnosti chemického složení mariánskolázeňských pramenů se v Mariánských lázních léčí mnoho nemocí [7]:

- nemoci ledvin a močových cest
- nemoci zažívacího ústrojí
- nemoci nervové, organické nemoci nervové

- nemoci poruchy látkové výměny a žláz s vnitřní sekrecí
- nespecifické nemoci dýchacích cest
- nemoci kožní
- nemoci pohybového ústrojí
- gynekologické nemoci u dětí

Z lázeňských procedur se v Mariánských Lázních využívají především, pitná léčba, uhličitě koupele, plynové koupele, plynové injekce a peloidy. Tyto procedury jsou lázeňským pacientům nabízeny v 13 lázeňských zařízeních. [12]

Mariánské Lázně se pyšní golfovým hřištěm, které je druhé nejstarší v Evropě. Založil ho anglický král Edvard VII. v roce 1905. Dalšími místy pro aktivní trávení volného času je hřiště na minigolf, tenisové kurty, bazény, sauny, solária, fitness-centra, jezdecká škola, jachting klub a půjčovna sportovních potřeb. Také je možné rybařit, jít na lov, lyžovat, věnovat se pěší i cykloturistice nebo v zimních měsících běžkařit. Rekreaanti mohou také navštívit místní

Obrázek 13: Zpívající fontána Mariánské Lázně

Zdroj: vlastní tvorba, duben 2012

muzeum věnované historii města, geologický park pod otevřeným nebem, památník F. Chopina, divadlo, kino, koncertní sál, umělecké galerie, diskotéky, kasina, zábavné pasáže nebo je možné podniknout poznávací výlety za město. [26]

Podle Českého statistického úřadu [16] navštívilo Mariánské Lázně v roce 2010 celkem 220 240 hostů, z toho bylo pouze 52 673 domácích návštěvníků. Protože se město nachází blízko hranic s Německem, převládá zde německá klientela.

Nedaleko Mariánských Lázní se nachází letiště, které se dříve sloužilo civilní dopravě a jako cvičební vojenské letiště, v současné době se využívá pro vyhlídkové lety a adrenalinové sporty. [33]

3.5.3 FRANTIŠKOVY LÁZNĚ

Přibližně 5 km západně od města Cheb, na severozápadním okraji chebské pánve leží, třetí pomyslň vrchol historického lázeňského

trojúhelníků, Františkovy Lázně. Každý, kdo město navštíví, nepřehlédne sochu malého Františka s pověrou o plodnosti. [27]

Zakladatelem lázní byl v 18. století chebský lékař Bernhardt Adler, který působil v Chebu a později ve Františkových lázních. Jméno ovšem získaly až po svém vzniku, kdy je císař František Josef I. pojmenoval jako Ves císaře Františka a v roce 1865

povýšil na město s názvem Františkovy Lázně. V této době se lázně začaly orientovat na léčení ženských chorob. [7]

Františkolázeňské prameny velmi úspěšně léčí řadu nemocí [7]:

- nemoci onkologické
- nemoci oběhového ústrojí
- nemoci pohybového ústrojí
- gynekologické onemocnění

K využití volného času poslouží fitness centra, solária, svět vody a relaxace Aquaforum, hřiště na minigolf, tenisové kurty, půjčovna kol, divadlo, knihovna a muzeum. Nedalekého rybníka Amerika mohou využít milovníci rybaření. [12]

Františkovy Lázně navštívilo podle Českého statistického úřadu [16] v roce 2010 celkem 70 690 lázeňských hostů, což je nejméně z měst lázeňského trojúhelníku, z toho bylo 28 431 domácích návštěvníků.

Obrázek 14: Františkovy Lázně

Zdroj: [27]

3.5.4 JÁCHYMOV

Lázeňské město Jáchymov je nazýváno bránou Krušných hor, je vklíněno do jejich jižního svahu a tím chráněno proti severním větrům. Nachází se ve vzdálenosti 21 km od Karlových Varů. Slávu po celém světě si lázně získaly nejvyšší léčebnou aktivitou radonu v pramenech a v České republice jsou to jediné radonové lázně. [34]

Obrázek 15: Jáchymov

Zdroj: [34]

Jáchymovské lázně jsou nejmladšími západočeskými lázněmi, původem jsou městem hornickým. Při dobývání rudy v půlkilometrové hloubce dolu Svornost, narazili horníci na silný pramen radonové vody. Objevením tohoto pramene roku 1864 se datuje historie Lázní Jáchymov. [7]

Radonové koupele působí silně proti oxidačnímu stresu životního prostředí na organismus a tím jsou tradiční léčbou proti stárnutí. V Lázních Jáchymov se také léčí [7]:

- nemoci pohybového ústrojí
- nemoci nervové
- nemoci cévní

Ve městě i jeho okolí jsou v provozu tenisové kurty, fitness centra, solárium, minigolf, půjčovna kol, v Krušných horách jsou sjezdovky i trasy pro běžky, stezky pro pěší i cykloturistiku. Lázeňští hosté a turisté mohou navštívit místní pamětihodnosti, např. Královskou mincovnu (Muzeum těžebního průmyslu a mincovnictví). V kostele Všech Svatých i lázeňských domech si mohou poslechnout hudbu na koncertech. Pro věřící se konají pravidelné katolické mše v kostele sv. Jáchyma. [12]

3.5.5 LÁZNĚ KYNŽVART

Lázně Kynžvart se nacházejí na jižním úbočí Slavkovského lesa, uprostřed lázeňského trojúhelníku mezi Chebem a Mariánskými Lázněmi. Dominantou města je renesanční zámek Kynžvart s rozlehlým parkem, v němž je nově vybudované golfové hřiště.

Obrázek 16: Zámek Kynžvart

Zdroj: [35]

O založení Kynžvartských lázní se v 19. století zasloužil rod Metternichů, který vlastnil obec a nedaleký zámek Kynžvart. Protože kynžvartské kyselky měly dobrou kvalitu, pokusili se Metternichové o její export, ovšem kvůli nesrovnatelné konkurenci okolních významných producentů minerálních vod z Mariánských Lázní, Karlových Varů a Františkových Lázní se podnikatelský záměr nezdařil. I přes neúspěch pokračovali v budování lázeňských objektů. A v roce 1950 se Lázně Kynžvart začaly místo dospělých pacientů specializovat na léčbu dětí. [7]

Lázně Kynžvart se specializují na léčbu dětí od 2 do 15let a to především na léčení [7]:

- netuberkulózních nemocí dýchacího ústrojí
- nemocí kožních
- nemoci ledvin a močových cest

V lázeňské zóně se také nachází krytý bazén, fitness-centrum a sauna. Restaurovaný zámek Kynžvart s atraktivním Kabinetem kuriozit je hojně navštěvován. [36]

3.6 SROVNÁNÍ LÁZEŇSKÉHO POBYTU VE MĚSTECH LÁZEŇSKÉHO TROJÚHELNÍKU

Protože města lázeňského trojúhelníku jsou hlavními centry lázeňství a nejvíce lázeňských hostů směřuje právě tam, vybrala jsem z internetové nabídky [9] z každého města čtyř hvězdičkový lázeňský hotel a podrobně popsala týdenní lázeňský léčebný pobyt.

Karlovy Vary

*Lázeňský hotel Salvator *****

Lázeňský týden (1 týden) :

- ubytování
- polopenze (plná penze za příplatek 910 Kč/osoba/pobyt)
- lékařská prohlídka
- 7x procedura dle doporučení lékaře
- ve vyhraněných časech volný vstup do whirlpoolu a sauny
- pitná kúra
- zapůjčení županu po celou dobu pobytu
- Wi-Fi připojení k internetu na pokoji

*Obrázek 17: Lázeňský hotel Salvator *****

Lázeňský poplatek je zahrnut v ceně.

Zdroj: [9]

*Obrázek 18: Ceník Lázeňský hotel Salvator *****

CENA za 1 osobu v plně obsazeném pokoji:

	Sezóna 1	Sezóna 2	Sezóna 3	Sezóna 4
Dvoulůžkový STANDARD	11.024 Kč	13.000 Kč	14.976 Kč	16.926 Kč
Dvoulůžkový EXECUTIVE	12.402 Kč	14.378 Kč	16.328 Kč	18.330 Kč
Dvoulůžkový DELUXE	14.976 Kč	16.926 Kč	18.902 Kč	20.852 Kč
Dvoulůžkové apartmá	19.500 Kč	21.450 Kč	23.426 Kč	25.376 Kč
Jednolůžkový STANDARD	13.228 Kč	15.600 Kč	17.971 Kč	20.311 Kč
Třilůžkový STANDARD	11.622 Kč	13.572 Kč	15.548 Kč	17.524 Kč

Sezóna 1: 4. 1. - 31. 3. a 15. 11. - 20. 12. 2012
 Sezóna 2: 1. 4. - 28. 6., 1. 10. - 14. 11. a 21. - 27. 12. 2012
 Sezóna 3: 8. 7. - 30. 9. 2012
 Sezóna 4: 29. 6. - 7. 7. a 28. 12. 2012 - 3. 1. 2013

Zdroj: [9]

Mariánské Lázně

*Danubius wellness hotel Butterfly *****

Klasický léčebný pobyt

Pobyt zahrnuje (1 týden):

- ubytování
- plná penze (v případě polopenze se odečítá 1.470 Kč/osoba/pobyt)
- lékařské vstupní a závěrečné vyšetření
- závěrečná lékařská zpráva
- kontrolní vyšetření dle potřeby
- laboratorní vyšetření
- až 24 procedur týdně dle předpisu lékaře
- pitná kúra
- uvítací nápoj
- volné využití moderního bazénu s vodními atrakcemi, whirlpool, sauna, pool bar
- internetový koutek

Obrázek 19: *Danubius wellness hotel Butterfly *****

Zdroj: [9]

Lázeňský poplatek 15 Kč/osoba/den hradí host na recepci hotelu.

Obrázek 20: *Ceník Danubius wellness hotel Butterfly *****

CENA za 1 osobu v plně obsazeném pokoji:			
	Zimní sezóna	Mezisezóna	Sezóna
Dvoulůžkový	14.630 Kč	17.010 Kč	18.480 Kč
Jednolůžkový	17.990 Kč	20.370 Kč	21.840 Kč

Zimní sezóna: 8. 1. - 31. 3. a 12. 11. - 21. 12. 2012
Mezisezóna: 1. - 15. 4. a 22. 10. - 11. 11. 2012
Sezóna: 16. 4. - 21. 10. a 22. 12. 2012 - 7. 1. 2013

Zdroj: [9]

Františkovy Lázně

Lázeňský dům Palace I ****

Obrázek 21: Lázeňský dům Palace I ****

Klasický léčebný pobyt (1 týden):

- ubytování
- plná penze
- 1x občerstvení v kavárně (káva nebo čaj + zákusek)
- až 22 procedur dle doporučení lékaře
- 1x občerstvení v kavárně (káva nebo čaj + zákusek)
- volný vstup do bazénu s mírně slanou vodou
- pitná kúra
- 1x v týdnu taneční večer v lázeňské kavárně

Zdroj: [9]

Lázeňský poplatek 15 Kč/osoba/den hradí host na recepci hotelu.

Obrázek 22: Ceník Lázeňský dům Palace I ****

CENA za 1 osobu v plně obsazeném pokoji:

LD PALACE I. ****				
	Zimní sez.	Mezisez.	Letní sez.	Hlavní sez.
Dvoulůžkový I.A	10.325 Kč	11.550 Kč	12.425 Kč	12.775 Kč
Jednolůžkový I.A	11.375 Kč	13.125 Kč	13.825 Kč	14.175 Kč

Zimní sezóna: 1. 1. - 15. 3. a 16. 11. - 4. 12. 2012

Mezisezóna: 16. 3. - 30. 4. a 16. - 31. 10. 2012

Letní sezóna: 1. 7. - 31. 8. 2012

Hlavní sezóna: 1. 5. - 30. 6. a 1. 9. - 15. 10. 2012

Zdroj: [9]

Závěr

Podobnost lázeňských pobytů v jednotlivých lázeňských městech, i přes rozdílnost složení a charakteristik pramenů, vytváří konkurenční prostředí, které může vést ke zvyšování kvality jednotlivých služeb a i snahu jednotlivých ubytovacích zařízení inovovat nabídku a tím získat více zákazníků.

4 ANALÝZA VYBRANÝCH UKAZATELŮ V LÁZEŇSTVÍ

Lázeňství je komplexem ekonomických činností, různých odvětví a oborů, které svými výkony vytvářejí materiální podmínky pro lázeňskou léčbu a zabezpečují uspokojování potřeb lázeňských hostů. Oprávněně lze tedy lázeňství chápat jako významnou ekonomickou aktivitu, která vedle přínosů pro veřejné zdraví má i nesporné ekonomické výsledky. Lázeňství se kromě ekonomicky neměřitelných přínosů pro veřejné zdraví podílí na tvorbě hrubého domácího produktu, na tvorbě devizových zdrojů, na příjmech státu, lázeňských měst a obcí, ovlivňuje investiční činnost, zaměstnanost a významně přispívá k rozvoji regionů. [14]

Lázeňství je považováno za nedílnou součást cestovního ruchu. Z tohoto pohledu jsou formulována doporučení mezinárodních institucí, která lázeňství jednoznačně zařazují mezi aktivity cestovního ruchu. Společný dokument Statistické divize OSN – odboru pro ekonomické a sociální informace a analýzy a Světové organizace cestovního ruchu „Doporučení k statistice cestovního ruchu“ zařazuje lázeňství mezi základní skupiny turistické poptávky, rovněž tak i na straně turistické nabídky – kapacita, výkony a další ukazatele lázeňských zařízení jsou sledovány jako součást komplexní statistiky cestovního ruchu. Naše statistika toto doporučení aplikuje – ekonomické ukazatele lázeňství – ubytovací kapacity, návštěvnost, využití kapacit jsou sledovány v rámci statistiky cestovního ruchu. [4]

4.1 HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT

Podle statistik Českého statistického úřadu [16] vykazuje Karlovarský kraj v porovnání s ostatními kraji České republiky dlouhodobě nejnižší hodnotu hrubého domácího produktu.

Cestovní ruch a lázeňství není samostatným ekonomickým odvětvím, ale zasahuje prakticky do všech sfér ekonomického a sociálního života společnosti. Cestovní ruch s lázeňstvím se podílí přibližně 10 – 15% na hrubém domácím produktu Karlovarského kraje. [17]

Tabulka 1: Hrubý domácí produkt Karlovarského kraje

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hrubá přidaná hodnota (v mil. Kč)	65 194	67 295	72 496	73 666	73 204	72 008
podíl odvětví (%)						
A Zemědělství, lesnictví a rybníkářství	2,5	3,0	2,8	1,9	2,0	2,2
B-E Průmysl	32,0	31,8	35,5	33,0	32,1	32,5
F Stavebnictví	6,7	6,4	6,4	6,1	7,4	7,8
G-S Služby	58,8	58,8	55,3	58,9	58,5	57,5

Zdroj: [16]

4.2 ZAMĚSTNANOST

Míra registrované nezaměstnanosti v Karlovarském kraji v únoru 2012 vzrostla a k 29. 2. 2012 činila 10,58 %. Ve srovnání s úněm 2011 se míra registrované nezaměstnanosti snížila.

Následující tabulka uvádí vývoj zaměstnanosti podle odvětví CZ-NACE v Karlovarském kraji.

Tabulka 2: Zaměstnaní v NH podle odvětví CZ-NACE (VŠPS) v Karlovarském kraji

	2008	2009	2010
Zaměstnaní celkem	148,0	143,9	144,4
z toho:			
A Zemědělství, lesnictví, rybníkářství	2,9	3,7	4,0
B Těžba a dobývání	4,6	5,1	4,7
C Zpracovatelský průmysl	37,7	32,1	37,5
D Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla	1,7	1,8	0,9
E Zásob. vodou, činnosti souvis. s odpady	1,3	2,4	2,2
F Stavebnictví	15,8	14,1	12,7
G Velkoobchod a maloob., opr. mot. vozidel	18,5	17,9	15,7

H	Doprava a skladování	8,7	10,0	9,3
I	Ubytování, stravování a pohostinství	11,1	10,7	7,6
J	Informační a komunikační činnosti	0,7	1,4	1,3
K	Peněžnictví a pojišťovnictví	2,7	2,1	2,7
L	Činnosti v oblasti nemovitostí	0,8	0,7	0,7
M	Profesní, vědecké a technické činnosti	3,1	3,4	3,4
N	Administrativní a podpůrné činnosti	2,8	3,0	4,5
O	Veřej. správa a obrana, pov. soc. zabezp.	10,2	10,4	11,8
P	Vzdělávání	8,6	8,0	6,9
Q	Zdravotní a sociální péče	12,0	12,2	13,7
R	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	2,5	2,2	2,6
S	Ostatní činnosti	2,3	2,7	2,3

Zdroj: [16]

4.3 KAPACITY LÁZEŇSKÝCH ZAŘÍZENÍ

Jak již bylo uvedeno, v roce 2010 existovalo na území Karlovarského kraje sto jedna lázeňských zařízení, které poskytovaly lázeňskou léčebnou péči. Rozsah všech ubytovacích kapacit cestovního ruchu je zhruba čtyřnásobný (387 hromadných ubytovacích zařízení).

Podle údajů Českého statistického úřadu činila ke konci roku 2010 kapacita lůžek v karlovarských lázeňských zařízeních 15595 lůžek. Tento počet zahrnuje i v tzv. depandantech.

Tabulka 3: Vývoj ubytovací kapacity v lázeňských zařízeních

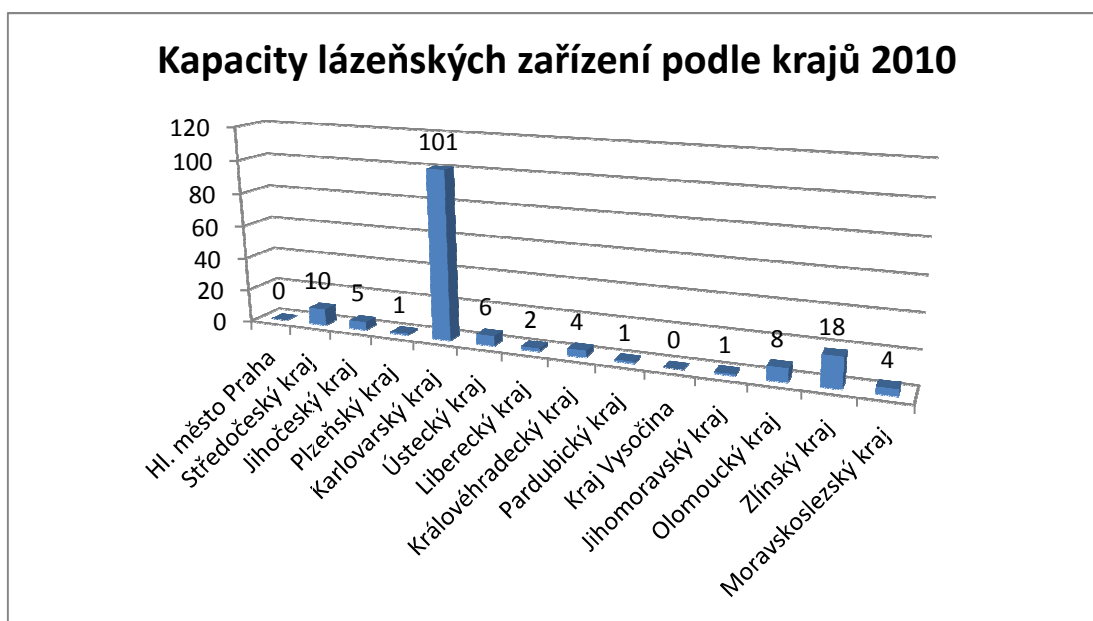
Rok	Počet zařízení	Počet pokojů	Počet lůžek
2000	67	6060	10580
2001	70	6544	11532
2002	75	6717	11909
2003	81	7022	12656
2004	84	7162	12948
2005	90	7710	14108

2006	100	8600	15693
2007	99	8523	15642
2008	101	8697	15921
2009	103	8790	16084
2010	101	8572	15595

í dle [16]

Z tabulky lze pozorovat růst kapacit lázeňských zařízení až do roku 2007, v tomto roce se zastavil a v posledních čtyřech letech se počet lázeňských zařízení ustálil, na vývoj ubytovacích kapacit má vliv především poptávka zákazníků.

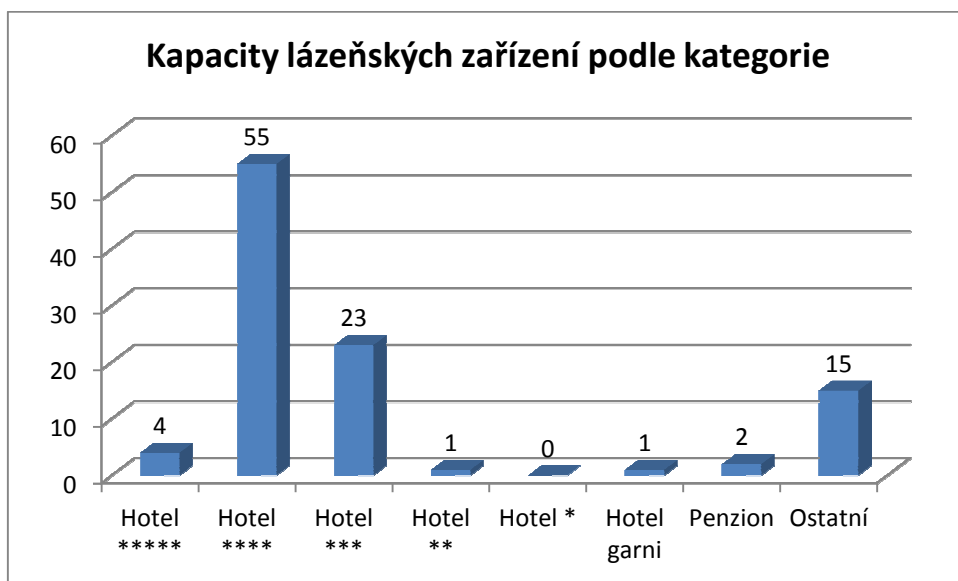
Obrázek 23: Počet lázeňských zařízení podle krajů 2010

ní dle [16]

Největší rozsah kapacit lázeňských zařízení se nachází v tradiční lázeňské oblasti v Karlovarském kraji, kde je situováno zhruba 62,7% lázeňských zařízení z celkového státního počtu a 52,8% lůžkové kapacity v lázeňských zařízeních. Na dalším místě v rozsahu lázeňských kapacit je kraj Zlínský, následován krajem Středočeským.

Obrázek 24: Kapacity lázeňských zařízení podle kategorie

ní dle [16]

Protože v lázeňství je požadována vysoká kvalita má Karlovarský kraj vysoký podíl lázeňských zařízení vyšší kategorie. Tyto zařízení většinou disponují širokou nabídkou doplňkových služeb a dostatečné kapacity, je zde zřejmý potenciál pro rozvoj kongresové turistiky.

4.4 HOSTÉ V LÁZEŇSKÝCH ZAŘÍZENÍCH

Z níže uvedené tabulky a grafu na následujícím obrázku můžeme pozorovat vývoj v počtu návštěvnosti a přenocování v lázeňských zařízeních v Karlovarském kraji. Do roku 2008 se počet hostů v lázeňských zařízeních stále zvyšoval, ovšem dopad ekonomické krize se v roce 2009 projevil i v lázeňském cestovním ruchu a to poklesem počtu návštěvníků i poklesem v počtu přenocování. V roce 2010 se však situace stabilizovala a kraj zaznamenal mírné zvýšení v počtu lázeňských hostů a i v počtu přenocování v porovnání s rokem 2009.

Tabulka 4: Hosté v lázeňských ubytovacích zařízeních Karlovarského kraje za období 2003 – 2010.

Rok	Počet hostů	z toho cizinci		Počet přenocování	z toho cizinci		Průměrná délka pobytu
	celkem	celkem	v %		celkem	v %	
2003	231357	168248	72,7	2729764	1766639	64,7	11,8
2004	248453	185970	74,9	2738820	1849523	67,5	11,0
2005	266248	204097	76,7	2816795	1995591	70,8	10,6
2006	333294	265538	79,7	3303128	2494286	75,5	9,9
2007	370248	286397	77,4	3464588	2596003	74,9	9,4
2008	390061	310157	79,5	3581447	2784456	77,7	9,2
2009	372322	286367	76,9	3307988	2483647	75,1	8,9
2010	396465	297598	75,1	3382010	2541254	75,1	8,5

í dle [16]

Obrázek 25: Vývoj počtu hostů v lázeňských zařízeních

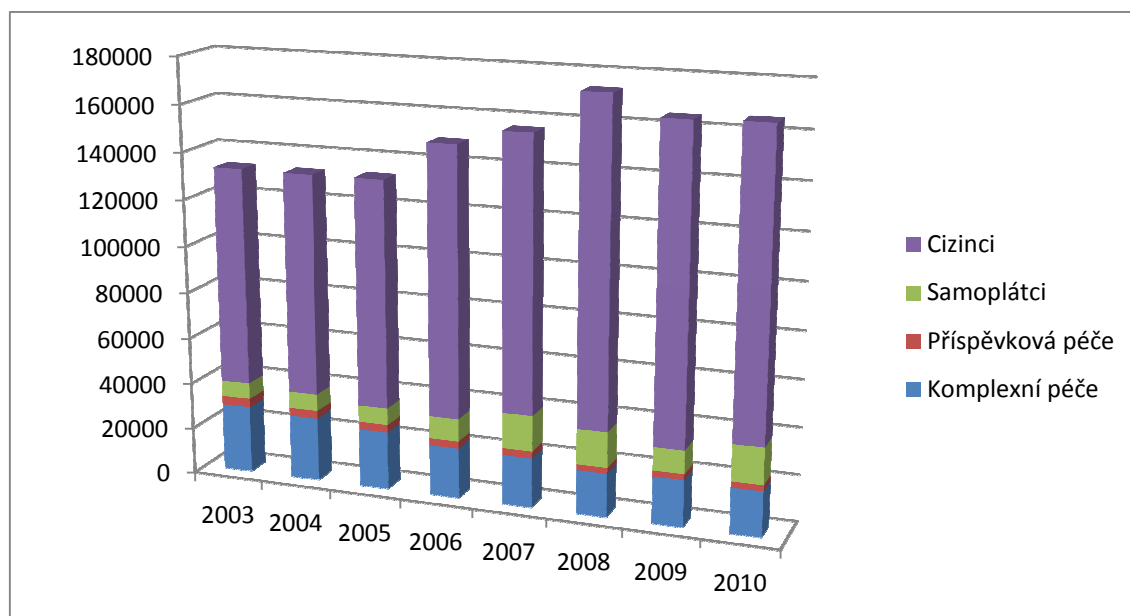

í dle [16]

Lázeňství je pro většinu krajů v České republice považováno za významnou součást domácího cestovního ruchu, ovšem v případě Karlovarského kraje má díky dlouhodobé tradici a atraktivitě lázeňských míst význam především pro aktivní zahraniční cestovní ruch. Ve srovnání s ostatními kraji České republiky bylo v roce 2010 v Karlovarském kraji ubytováno 58,7 % lázeňských hostů z celé České republiky a až 94,1 % všech zahraničních lázeňských hostů. V roce 2010 tvořili zahraniční hosté 75,1 % ze všech hostů ubytovaných v lázeňských ubytovacích zařízeních Karlovarského kraje.

Změnu ve struktuře lázeňských hostů zaznamenáváme i ve způsobu úhrady lázeňské péče. Stále se snižující počet lázeňských hostů s úhradou od zdravotních pojišťoven může být důsledek zvyšované náročnosti při posuzování návrhů na komplexní lázeňskou péči a zároveň se postupně zvyšuje počet lázeňských hostů, kteří si hradí lázeňskou péči sami a to jak tuzemských tak i zahraničních. Opětný růst pacientů s lázeňskou péčí hrazenou z prostředků zdravotního pojištění a pokles samoplátců jak na straně tuzemských, tak na straně zahraničních, lze zaznamenat v roce 2009 dopadem ekonomické krize.

Obrázek 26: Vývoj počtu pacientů v lázeňských zařízeních podle typu úhrady.

zí dle [30]

Z grafu na obrázku je zřejmá stále se prohlubující disproporce mezi počtem cizinců a domácích návštěvníků. Lázeňství v Karlovarském kraji je tedy stále více závislé na příjezdech zahraničních turistů, i když počet tuzemských pacientů stoupá.

Na celkovém počtu zahraničních lázeňských hostů se nejvíce podíleli cizinci převážně z Ruska a Německa. Nejvýznamnějšího počtu zahraniční návštěvnosti s 900 tisíci až 1,3 milionem přenocování zahraničních hostů ročně dosahují lázeňská města Karlovy Vary a Mariánské Lázně.

Hosté přijíždějí do lázní v převážné míře za účelem léčení, prevence či rehabilitace, ovšem stále více přibývá i odpočinkových a rekondičních pobytů. Významným faktorem, který odlišuje lázeňské hosty od běžných návštěvníků, je délka pobytu. Pacienti, kterým je poskytována lázeňská péče na náklady zdravotní pojišťovny, bývají v lázních v průměru o několik dnů déle než ti, kteří si hradí lázeňskou péči plně na vlastní náklady. Průměrná délka pobytu lázeňských hostů je typicky delší, ovšem za poslední období se zkracuje, což může být důsledek zvyšujícího se počtu osob, které si lázeňský pobyt hradí zcela sami. Stále se snižující tendencí průměrné délky pobytu lze další vývoj lázeňství spatřovat v mimoléčebných pobytech – ozdravných a rekreačních.

Podle údajů Českého statistického úřadu v roce 2010 navštívilo lázeňská zařízení v Karlovarském kraji 396 462 pacientů a celkový počet přenocování byl 3 382 010. Průměrná délka pobytu na jednoho klienta byla 8,5 dní, což je přibližně o půl dne méně než v roce 2009.

5 ZHODNOCENÍ VÝZNAMU LÁZEŇSTVÍ PRO KARLOVARSKÝ KRAJ

Jak již bylo uvedeno, Karlovarský kraj disponuje kvalitními vstupními podmínkami pro cestovní ruch a jeho rozvoj díky přírodním atraktivitám, množstvím kulturně-historických památek, turisticky a sportovně atraktivním oblastem v horách i u vodních ploch, ale především díky dlouholeté tradici a slavné historii lázeňství. Karlovarská lázeňská péče je proslulá svou vysokou kvalitou a odborností léčebných metod jak v České republice, tak i za jejími hranicemi, což dokazuje dobrý vývoj na straně poptávky, do roku 2008 počet návštěvníků každoročně stoupal. Až v roce 2009 zaznamenalo lázeňství z důvodu světové ekonomické krize relativně mírný pokles návštěvnosti na straně tuzemské ale i zahraniční klientely, tato situace se ale v roce 2010 přílivem návštěvníků opět stabilizovala.

Klíčovým významem lázeňství je podílet se na léčbě, doléčování a rehabilitaci nemocných, léčbě chronických onemocnění a při rekonvalescenci závažných onemocnění. Světový charakter získalo lázeňství, jelikož vede pacienty k osvojení si správných stravovacích návyků, k dodržování hygienických zásad a dodržování denního režimu. Tento význam stále více směřuje k prevenci, která vychází z měněního se životního stylu člověka, jež je představována prostřednictvím relaxačních, ozdravných a jim podobných pobytů.

Protože lázeňství plně vyhovuje definici cestovního ruchu, naskýtá se i jako jedna z forem cestovního ruchu v podobě lázeňsko-léčebné formy. Tato forma má veliký význam pro Karlovarský kraj v příjezdovém a v menší míře i domácím cestovním ruchu, neboť nabídka lázeňství spolu s historickými památkami je pro návštěvníky velice zajímavou atraktivitou. Lázeňství doplněné o další formy cestovního ruchu představuje nezanedbatelný zdroj příjmů soukromého ale i regionálního a státního sektoru. Přepočtem se cestovní ruch a lázeňství podílí 10 – 15% na tvorbě hrubého domácího produktu a jako obor zasahující svým působením i do ostatních odvětví poskytuje množství pracovních příležitostí, jedno pracovní místo v cestovním ruchu (ubytování a stravování) vytváří dvě až tři další pracovní místa v odvětvích a oborech jakými jsou doprava, stavebnictví, maloobchod, služby nebo kultura.

Je ale nutné si uvědomit, že jednostranná orientace cestovního ruchu na poměrně úzkou cílovou skupinu návštěvníků a závislost pouze na jedné formě cestovního ruchu, tedy na lázeňském cestovním ruchu může zapříčinit pokles zájmu o tuto turistickou destinaci. Lázeňství podléhá vlnám módnosti a proto výkyvy či změny v preferencích návštěvníků může být jedním z hlavních důvodů. Stejně tak může být důvodem neinovovaná nabídka služeb a nerespektování změny v preferencích na straně poptávky po dalších službách, jakými jsou wellness, beauty a fitness, regenerační, relaxační a rekondiční pobyty.

Tyto příčiny mohou vyvolat pokles v počtu návštěvníků a dále vést i ke ztrátě konkurenční schopnosti Karlovarského kraje jako zajímavé turistické destinace a výrazně se negativně projevit v regionální ekonomice.

Protože lázeňství je v Karlovarském kraji velmi sledované, je výsledek mé analýzy a zhodnocení lázeňství v souladu s některými závěry profesionálně zpracovaných analýz Karlovarského kraje.

6 KONKRÉTNÍ MARKETINGOVÉ AKTIVITY PRO ZVÝŠENÍ ATRAKTIVNOSTI KARLOVARSKÉHO KRAJE

Podle prognózy Světové organizace cestovního ruchu, by do Evropy v roce 2020 mělo přijet přes 700 milionů turistů, což je skoro dvojnásobek současného počtu. Česká republika by měla patřit k desítce nejnavštěvovanějších zemí světa. [36]

Prezentace kraje

Ke zvýšení atraktivnosti kraje bych doporučila především propagaci kraje prostřednictvím internetu. Protože mnoho lidí si právě prostřednictvím Internetu vybírají cílovou destinaci výletu či dovolené. Zhotovení internetových stránek, kde potenciální návštěvníci naleznou veškeré informace o turistických možnostech Karlovarského kraje, s propojením na webové stránky celého kraje zaměřující se především na nabídku lázeňství a cestovního ruchu. A propagace dalšími médii jako televize, rádio nebo například v časopisech jak v České republice tak především v zahraničí.

Zvýšení tvorby nových produktů

Dalším doporučením je rozšířením nabídky pobytů a zaměřením na nové cílové skupiny by do kraje nalákalo nové návštěvníky. Jednou z nových cílových skupin, které by kraji zvýšili návštěvnost a atraktivitu, jsou sportovci, jak rekreační tak především profesionální. Protože lázeňská města měli již v historii výsadní postavení a návštěva těchto míst byla známkou prestiže, mohla by nabídka pobytů pro sportovce vzbudit zájem i u profesionálních sportovců. Ti by jezdili do lázní na rekonvalescenční či rehabilitační pobyty individuálně nebo i celé sportovní týmy. Oslovením této potenciální cílové skupiny by zvýšilo návštěvnost lázeňských míst nejen jejich příjezdem, ale pobyt profesionálních a známých sportovců by mohl nalákat i jejich fanoušky, kteří by se s nimi chtěli setkat.

Jak již bylo uvedeno v kapitole 3.3, Karlovarský kraj disponuje velkým množstvím ubytovacích zařízení vyšší kvality, proto bych doporučila rozšířit nabídku v oblasti kongresové formy cestovního ruchu.

7 ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci na téma „Význam lázeňského cestovního ruchu v Karlovarském kraji“ jsem se zabývala cestovním ruchem a převládajícím lázeňským cestovním ruchem Karlovarského kraje. V teoretické části jsem vymezila pojem lázeňství a popsala přírodní léčivé zdroje a lázeňskou péči.

Úkolem této bakalářské práce bylo na základě analýzy vybraných ukazatelů v lázeňství zhodnotit význam lázeňského cestovního ruchu v Karlovarském kraji. Nejprve byl tedy důležitý výběr ukazatelů v lázeňství. Ty byly vybrány na základě jejich vlivu na návštěvnost a ekonomiku kraje a na základě poznatků získaných v teoretické části. Následně jsem provedla analýzu těchto ukazatelů a na jejím základě jsem zhodnotila význam lázeňského cestovního ruchu pro Karlovarský kraj.

Cílem práce bylo navrhnout konkrétní marketingové aktivity, které by vedly ke zvýšení atraktivnosti Karlovarského kraje z pohledu lázeňství. Karlovarský kraj disponuje potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu a lázeňství, který ale není v současné době plně využíván, navržené konkrétní marketingové aktivity v kapitole 6 by zvýšily atraktivnost a tím by zvýšily i jeho návštěvnost.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Hrubý domácí produkt Karlovarského kraje	38
Tabulka 2: Zaměstnaní v NH podle odvětví CZ-NACE (VŠPS) v Karlovarském kraji	38
Tabulka 3: Vývoj ubytovací kapacity v lázeňských zařízeních.....	39
Tabulka 4: Hosté v lázeňských ubytovacích zařízeních Karlovarského kraje za období 2003 – 2010.	42

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Lázeňská místa České republiky.....	9
Obrázek 2: Vývoj počtu pacientů v České republice.....	12
Obrázek 3: Mariánské Lázně	17
Obrázek 4: Františkovy Lázně	19
Obrázek 5: Geografická mapa Karlovarského kraje.....	20
Obrázek 6: Svatošské skály	22
Obrázek 7: Golf klub Sokolov	23
Obrázek 8: Pivní lázně Chodová Planá.....	24
Obrázek 10: Typy přenocování v Karlovarském kraji v roce 2010.....	25
Obrázek 11: Kolonáda Karlovy Vary	26
Obrázek 12: Lázeňští hosté Karlových Varů podle zemí v roce 2010	28
Obrázek 13: Letový plán letiště Karlovy Vary.....	29
Obrázek 14: Zpívající fontána Mariánské Lázně.....	30
Obrázek 15: Františkovy Lázně	31
Obrázek 16: Jáchymov.....	32
Obrázek 17: Zámek Kynžvart.....	33
Obrázek 19: Ceník Lázeňský hotel Salvator ****	34

Obrázek 18: Lázeňský hotel Salvator ****	34
Obrázek 21: Ceník Danubius wellness hotel Butterfly ****	35
Obrázek 20: Danubius wellness hotel Butterfly ****	35
Obrázek 23: Ceník Lázeňský dům Palace I ****	36
Obrázek 22: Lázeňský dům Palace I ****	36
Obrázek 24: Počet lázeňských zařízení podle krajů 2010	40
Obrázek 25: Kapacity lázeňských zařízení podle kategorie	41
Obrázek 26: Vývoj počtu hostů v lázeňských zařízeních	42
Obrázek 27: Vývoj počtu pacientů v lázeňských zařízeních podle typu úhrady	43

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- [1] **Palatková, M.** *Marketingová strategie destinace cestovního ruchu. Jak získat více příjmů z cestovního ruchu.* Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1014-5.
- [2] **Zelenka, J.** *Marketing cestovního ruchu.* Hradec Králové : Gaudeamus, 2007. ISBN 978-80-7041-070-7.
- [3] **Knop, Karel, a kol.** *Lázeňství - ekonomika a management.* Praha: Grada Publishing, 1999. ISBN 80-7169-717-6.
- [4] **Seifertová, V.** *Marketing v lázeňském cestovním ruchu.* Praha: Vysoká škola cestovního ruchu, hotelnictví a lázeňství, 2003. ISBN 80-86592-00-6.
- [5] **Dědina, J.** *Management, organizování a ekonomika lázeňství - vybrané kapitoly.* Praha : Vysoká škola cestovního ruchu, hotelnictví a lázeňství, 2004. ISBN 80-86592-01-4.
- [6] **Pásková, M., Zelenka, J.** *Výkladový slovník cestovního ruchu.* Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002, 448 s. ISBN 80-239-0152-4.
- [7] **Kajlík, V. a kol.** *České lázně a lázeňství.* Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007, ISBN 978-80-239-9330-1.
- [8] zakonyprolidi.cz. *Zákon č. 164/2001* [Online]. [Citace: 10. 2. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-164>>.
- [9] lazenskepobyty.cz. *Lázeňské pobyty.* [Online] [Citace: 26. 4. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.lazenskepobyty.cz/lazne/>>.
- [10] **Indorová, J. a kol.** *Cestovní ruch základy.* Oeconomica: Praha, 2007. ISBN 978-80-245-1252-5.
- [11] mmr.cz. *Oficiální jednotná klasifikace ubytovacích zařízení České republiky 2010 - 2012.* [Online]. [Citace: 15. 11. 2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=998a01a7-d9e6-4420-aaad-0dcaae0c5275>>.
- [12] czecot.cz. *Lázně.* [Online]. [Citace: 12. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <http://www.czecot.cz/?id_tema=4>.

- [13] **Horner, S., Swarbrooke, J.** *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času*. Praha: Grada Publishing, 2003. ISBN 80-2247-0202-9.
- [14] cot.cz. *Lázně a cestovní ruch*. [Online]. [Citace: 16. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <http://www.cot.cz/data/cesky/01_03/3_stat_1.htm>.
- [15] cestovani.kr-karlovarsky.cz. *Základní informace o Karlovarském kraji*. [Online]. [Citace: 18. 4. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://cestovani.kr-karlovarsky.cz/cz/Stranky/default.aspx>>.
- [16] czso.cz. *Krajská správa ČSU v Karlových Varech*. [Online]. [Citace: 16. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.czso.cz/xk/redakce.nsf/i/home>>.
- [17] kr-karlovarsky.cz. *Program rozvoje cestovního ruchu a lázeňství v Karlovarském kraji 2007 - 2013*. [Online]. [Citace: 18. 4. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.kr-karlovarsky.cz/NR/rdonlyres/C0F0394B-B6CB-419B-98B4-A320137961A2/0/PRCR20072013.pdf>>.
- [18] svatosske-skaly.ceskehory.cz. *Svatošské skály*. [Online]. [Citace: 16. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://svatosske-skaly.ceskehory.cz/>>.
- [19] pamatkyaprirodakarlovarka.cz. *NPP Skalky skřítků* [Online]. [Citace: 16. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.pamatkyaprirodakarlovarka.cz/npp-skalky-skritku/>>.
- [20] cestovani.kr-karlovarsky.cz. *Přehled značených cyklotras v Karlovarském kraji*. [Online]. [Citace: 16. 4. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.kr-karlovarsky.cz/Cyklo/cyklotrasy/>>.
- [21] golfcourses.cz. *Karlovarský kraj - golfová hřiště*. [Online]. [Citace: 14. 2. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.golfcourses.cz/karlovarsky-kraj/>>.
- [22] omks.cz. *Česko-bavorský geopark*. [Online]. [Citace: 9. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.omks.cz/cz/vypis.php?typ=sekce&id=15>>.
- [23] zpravy.idnes.cz. *Evropské lázně společně usilují o UNESCO. Češi už mají souhlas státu*. [Online]. [Citace: 21. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.omks.cz/cz/vypis.php?typ=sekce&id=15>>.

- [24] karlovy-vary.cz. *Karlovy Vary se představují*. [Online]. [Citace: 29. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.karlovy-vary.cz/cz/karlovy-vary-se-predstavuji>>.
- [25] mmkv.cz. *Statistika/Statistik/Statistic 2010*. [Online]. [Citace: 19. 4. 2012]. Dostupné na WWW: <http://www.mmkv.cz/data/USR_242_DEFAULT/Statistika_navstevnosti_KV.pdf>.
- [26] marianskelazne.cz. *Mariánské Lázně*. [Online]. [Citace: 19. 4. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.marianskelazne.cz/cs/marianske-lazne/>>.
- [27] frantiskovylazne.cz. *Františkovy Lázně*. [Online]. [Citace: 19. 4. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.karlovy-vary.cz/cz/karlovy-vary-se-predstavuji>>.
- [29] spalife.info. *České a moravské lázně*. [Online]. [Citace: 19. 2. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.spalife.info/spalife/2008/01/15/ceske-a-moravske-lazne/>>.
- [30] uzis.cz. *Lázeňská péče*. [Online] [Citace: 26. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.uzis.cz/katalog/zdravotnicka-statistika/lazenska-pece>>.
- [31] chodovaplana.info. *Pivní lázně Chodová Planá*. [Online] [Citace: 21. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.chodovaplana.info/>>.
- [32] airport-k-vary.cz. *Letiště Karlovy Vary*. [Online] [Citace: 21. 4. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.airport-k-vary.cz/cs/>>.
- [33] sls-ml.ic.cz. *Letiště Skláře*. [Online] [Citace: 13. 3. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://sls-ml.ic.cz/letiste.html>>.
- [34] laznejachymov.cz. *Léčebné lázně Jáchymov*. [Online] [Citace: 23. 4. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.laznejachymov.cz/>>.
- [35] laznekynzvar.cz. *Město Lázně Kynžvart*. [Online] [Citace: 12. 4. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.laznejachymov.cz/>>.
- [36] **Foret, M., Foretová, V.** *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. Grada Publishing : Praha, 2001. ISBN 80-247-0207-X.

Abstrakt

VOLMŮTOVÁ, V. *Význam lázeňského cestovního ruchu v Karlovarském kraji*.
Bakalářská práce. Cheb: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, s. 53, 2012

Klíčová slova: cestovní ruch, lázeňství, lázeňský cestovní ruch, Karlovarský kraj

Bakalářská práce se zabývá významem lázeňského cestovního ruchu v Karlovarském kraji. Teoretická část práce vymezuje pojmy jako lázeňství, statut lázeňského místa, přírodní léčivé zdroje a lázeňská péče. Hlavní část práce se věnuje charakteristice Karlovarského kraje z pohledu cestovního ruchu a lázeňství a analýze vybraných ukazatelů v lázeňství. Závěrečná část práce zhodnocuje význam lázeňství pro Karlovarský kraj. Na základě zjištěných nedostatků autorka navrhla konkrétní marketingové aktivity pro zvýšení atraktivnosti kraje z pohledu lázeňství.

Abstract

VOLMŮTOVÁ, V. *The importance of the spa and tourist industry in the Karlovy Vary region*. Bachelor thesis. Cheb: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, s. 53, 2012

Keywords: spa and tourist industry, balneology, Karlovy Vary region

The thesis is aimed on the importance of the spa and tourist industry in the Karlovy Vary region. The theoretical part defines terms such as balneology, spa resort, natural resource and balneology care. The main part is devoted to characteristics of the Karlovy Vary region in term of tourism and analysis of selected indicators in the spa and tourist industry. The final part assesses the importance of spa and tourist industry in the Karlovy Vary region. On the basis of the deficiencies a set of recommendations was proposed specific marketing activities to increase the attractiveness of the region from the perspective of the balneology.